

Memo – Ter kennisname

Registratienummer:
20.012472

Aan: VV
Van: D&H
Onderwerp: Centralisatie AQUON
Datum: 26-2-2020

Waarom moet u dit weten

De gemeenschappelijk regeling AQUON is in 2011 opgericht en verzorgt de laboratoriumdiensten voor negen waterschappen waaronder Rijnland.

Uw VV is in 2018 bij deze gemeenschappelijke regeling (GR) betrokken geweest ten tijde van de vaststelling van de vernieuwde GR. De belangrijkste wijzigingen waren toen het aanpassen van het strategisch profiel van AQUON als ketenpartner, de versterking van de governance en de verbetering van de uittreedregeling.

Uw VV geeft jaarlijks aandachtspunten mee bij de zienswijze op de begroting. Vorig jaar heeft u aandachtspunten meegegeven voor de centralisatie van Aquon.

Op 3 maart a.s. zal het Algemeen Bestuur van AQUON een besluit nemen over de centralisatie van de huidige twee locaties waar AQUON gevestigd is. Het college van D&H heeft op 18 februari jl. kennis genomen van dit voorgenomen besluit en de onderbouwing van de keuze tot centralisatie. In dit memo wordt ingegaan op deze onderbouwing en de voorliggende opties waarbij wordt toegelicht dat uw aandachtspunten uit de zienswijze op de begroting zijn verwerkt.

Kernboodschap

In 2019 heeft AQUON veel tijd en energie gestoken in het uitwerken van de businesscase ter onderbouwing van de keuze om te gaan centraliseren. Deze businesscase is eind november 2019 afgerond. Een parallel scenario-onderzoek over de invloed van toekomstige ontwikkelingen op de werkzaamheden van AQUON is op 5 februari jl. opgeleverd.

In de businesscase zijn vier opties uitgewerkt. Rijnland zal in de komende AB-vergadering de keuze voor de optie voor nieuwbouw op een nieuwe locatie ondersteunen omdat die op termijn tot een substantiële verlaging van de exploitatiekosten leidt en het meest toekomstgericht is.

Context

Het werk van AQUON heeft momenteel plaats op twee locaties: Tiel en Leiden (op het terrein van de awzi Leiden Zuid-West).

Rijnland is, met een jaaromzet rond de € 4 mln, een van de grootste afnemers van de diensten van AQUON. Als gevolg van de ontwikkelingen van opkomende stoffen in het water (zoals medicijnresten en zeer zorgwekkende chemische stoffen) neemt het aantal bemonsteringen en analyses van de waterkwaliteit en de waterbodems nog toe.

Op het gebied van hydrobiologische analyses (belangrijk voor de KRW) is AQUON koploper in Nederland. Daarbij is het voor bepaalde chemische analyses het enige laboratorium dat analyses in dergelijke bulk kan verwerken. Andere laboratoria zijn hier niet goed op toegerust.

AQUON heeft in haar visie tot doel om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen zoals digitalisering en het efficiënter kunnen inrichten van de werkprocessen. In de visie van AQUON kan dit het beste door de laboratoriumfunctie op één locatie te centraliseren. De keuze van hoe te centraliseren is in de businesscase uitgewerkt in vier opties:

1. Niet centraliseren, Tiel en Leiden renoveren (nuloptie);
2. Centraliseren door herbouw locatie Leiden;
3. Centraliseren en renoveren in Tiel;
4. Centraliseren door nieuwbouw op een nieuwe locatie.

Toelichting

Uw VV heeft vorig jaar bij de zienswijze op de begroting aan het bestuur van AQUON met betrekking tot de centralisatie de drie onderstaande aandachtspunten meegegeven. Naar de mening van het college is gehoor gegeven aan deze aandachtspunten:

1. *Rijnland ondersteunt het besluit tot centralisatie indien dit onderbouwd is met een gedegen business case die tijdig aan het waterschap voorgelegd kan worden.*

Het college constateert dat de businesscase zorgvuldig is uitgevoerd. Bij het opstellen van de businesscase zijn specifiek voor de scenario-analyse en voor het slim inrichten van de locaties externe adviesbureaus betrokken. Elk bureau heeft zijn aanpak en conceptadviezen in werksessies met ambtelijke vertegenwoordigers van alle deelnemende waterschappen voorbereid. De financiële onderbouwing is met een second opinion voorgelegd aan het adviesbureau IPR-Normag. Daarbij zijn ook financiële adviseurs of controllers van de waterschappen (ook namens Rijnland) betrokken geweest.

2. *Het is mede afhankelijk van de sensorenleveranciers hoe snel de ontwikkelingen gaan en in hoeverre alle bestaande analyses voorlopig nog nodig zullen blijven. Deze informatie is onvoldoende in de concepttekst van de businesscase opgenomen terwijl dat zeer relevant is voor de keuze van al of niet één toekomstige locatie. Wij verzoeken u dit in de definitieve business case te herstellen.*

Parallel aan de businesscase is door IPR-Normag een 'Scenario-onderzoek informatiebehoefte waterkwaliteit' uitgevoerd. Aan de hand van interviews met kennisdragers binnen en vooral buiten de waterschappen heeft het bureau enkele toekomstscenario's opgesteld. De eindrapportage geeft een goed inzicht in de ontwikkelingen na 2030. Rode draad is dat elk scenario bevestigt dat een (gezamenlijk) laboratorium nodig blijft. Met andere woorden: de wereld verandert niet zo snel dat een substantieel deel van de activiteiten van het lab gaat verdwijnen.

3. *Rijnland pleit ervoor om de toekomstige huisvesting zo modulair en circulair mogelijk in te richten om zo flexibel mogelijk te kunnen inspelen op de toekomst en de verkoopbaarheid hoog te houden.*

Uit het 'scenario-onderzoek informatiebehoefte waterkwaliteit' volgt dat in elk toekomstig scenario een deel van de werkzaamheden van AQUON zal wijzigen, zowel in vorm als in aantal. Het is daarom wenselijk om het gebouw zo modulair en flexibel mogelijk in te richten (en er met een wendbare organisatie te werken). Dit kan het beste worden gerealiseerd bij nieuwbouw op een nieuwe locatie. In het conceptbesluit voor het AB van AQUON wordt hier op ingegaan:

“De noodzakelijke wendbaarheid van de organisatie van AQUON, die ook uit het scenario-onderzoek is gebleken is, en de flexibiliteit van de huisvesting expliciet te maken in de verdere uitwerking.”

De portefeuillehouder van Rijnland gaat in het AB benadrukken dat die maximale flexibiliteit bij de verdere uitwerking wordt meegenomen.

Gaandeweg het opstellen van de businesscase is duidelijk geworden dat de locatie Leiden niet meer voldoet aan de huidige eisen en er daardoor aanzienlijke extra investeringen vereist zijn.

Centralisatie in Tiel is suboptimaal omdat niet alle werkzaamheden op die locatie kunnen plaatsvinden. Zo zal de logistieke afhandeling van de monsters al elders ondergebracht worden bij de keuze van deze optie. Bij groei van het opdrachtenpakket zal dat mogelijk bij meer werkzaamheden het geval zijn. Deze nadelen heeft centralisatie met nieuwbouw op een nieuwe locatie niet.

Ondanks initieel hogere investeringskosten leidt het voorstel voor nieuwbouw op een nieuwe locatie op termijn tot lagere exploitatiekosten. Dit wordt mogelijk omdat bij nieuwbouw de inrichting voor de werkzaamheden optimaal en zo toekomstbestendig mogelijk kan plaatsvinden. Daardoor wordt de grootste besparing op met name personele kosten bereikt.

Daarmee is dit scenario op de middellange termijn het voordeligst in exploitatiekosten. De besparing voor de negen deelnemende waterschappen wordt geraamd op € 600.000 per jaar (met een terugverdientijd van 7 jaar) t.o.v. de nuloptie ‘Renoveren van de huidige locaties’. De ramingen van de andere opties onderscheiden zich hierbij in de marges van de nuloptie.

Vervolg

Alles afwegende is het college tot de conclusie gekomen dat de optie nieuwbouw op een nieuwe locatie de beste keus is. Dit standpunt zal dan ook door Rijnland tijdens het AB van AQUON worden ingenomen.

Het college zal u op de hoogte houden over de voortgang van dit traject.